

Inleiding door de auteur

Wanneer je binnen de tentoonstelling van Michaela Schweighofer loopt, denk dan aan de tijd die zij heeft besteed aan het reconstrueren van hele systemen van relaties. Sommige daarvan lijken, nu de deuren van de tentoonstellingsruimte zijn geopend, ver weg, als wazige jeugdherinneringen of de ingewikkelde gedachten die duizelingwekkende slapeloze nachten bevolken, of iets dat nog maar net is gebeurd, als een trage wandeling over de drukke trottoirs, of de tijd die is besteed aan het scrollen door een drukke webpagina gewijd aan de eindeloze accumulatie van tweedehands goederen. Denk aan het stof dat zich langzaam op het textielen oppervlak en het museumglas afzet, de grijze hoeken van een sneeuwloos winterbos, de uitnodigende duisternis van een entreehal.

Zie Michaela Schweighofer als een paradoxale detective. Eén die zorgvuldig de sporen, aanwijzingen, van een collectief geproduceerde gebeurtenis (het heden) volgt. Iets dat door een langzame pulsatie voor onze vermoeide ogen verschijnt en verdwijnt.

De tekst die volgt is geschreven na verschillende telefoongesprekken waarin Michaela heeft beschreven hoe haar productie zich ontvouwt vanuit de relatie die ze heeft met de materialen die een rol speelden, en spelen, in haar leven en in de culturele en sociale fundamenteën van de steden die ze bewoont, de taal die wordt gesproken door de personages die ze tegenkomt in literatuur en tv-programma's.

Zoals u snel zult begrijpen, functioneert de volgende tekst als een precare en onvoltooide opeenstapeling van fragmenten. Ik hoop dat deze reeks aantekeningen niet zal worden opgevat als iets uitputtend. Het zou geen behoefte aan volledigheid moeten bevredigen. Het zou eerder kunnen aanvoelen als een verwarrend gerucht, de gevonden krabbels van een karikaturale academische figuur, aanwijzingen voor een mysterie dat onopgelost moet blijven, de koortsige herinneringen van een verbouwereerd eihoofd.

PRAKTIJK

"... liefde en angst nemen samen toe met een bijna wiskundige precisie: hoe groter de liefde is, hoe groter de angst is."¹

Een praktijk kan worden beschouwd als een soort routine: een in de tijd herhaalde gebeurtenis die langzaam een gedrag of een vorm produceert -iets dat ruimtelijke en temporele vormen heeft, van specifieke afmetingen en duur.

1

Michaela Schweighofer gebruikt, als onderdeel van een nieuw verworven sculpturale vaardigheid, met stoom gebogen Tohiti-Manila, een materiaal en techniek die in de 19e eeuw werd gebruikt voor de constructie van krantenhouders (Zeitungshalter), kronkelige en op de één of andere manier maffe objecten die nog steeds in Weense cafés te vinden zijn. Tohiti-Manila is een soort rotan dat een veramerikaniseerde naam is voor "rotang" (rotang calamus). In het Latijn betekent "rotang" zo iets als "wandelstok".

Enkele beelden komen bij me op: de flaneuse, het hallucinante personage dat de 19e-eeuwse stad doorkruist met haar handige wandelstok die de stille nacht met een precies ritme doorklieft, en het drukke ochtendnieuws, verse herinneringen in inkt aan de vorige dag. Of de houten haarspeld die in zwang was in de garderobe van de 19e-eeuwse bourgeoisie vrouw, een praktisch accessoire dat in geval van nood kon veranderen in een puntig wapen, klaar om een eventuele aanvaller te steken. Lange en scherpe stokjes die voorzichtig wat met piment gevulde olijven, of ingelegde uien, in een ijskoude martini houden.

¹ Josephine Winslow Johnson, *Now in November*, 1934

2

Het Duitse woord "willhaben" betekent letterlijk "ik wil hebben". Willhaben is een Oostenrijkse zoekmachine voor tweedehands goederen, banen en huizen. Wat wil Schweighofer, waar is ze onophoudelijk naar op zoek? Ze registreert enkele beelden, die nu, in deze kamers, ingelijst zijn, in een andere materialiteit en relatief waardeveld gebracht. Afdankte meubelstukken worden de melancholische hoofdrolspelers van een toneelstuk over de geneugten van het consumentisme en het verstikkende leven van de Europese middenklasse. Eén van de voorwerpen, een galgroene schelp, waarschijnlijk een waskom, zou ook het deksel van de souffleuse kunnen zijn, de souffleuse, de persoon die zich op het toneel in een lege schelp verstopt, klaar om vergeetachtige acteurs de eerste woorden van regels voor te stellen.

3

Een rococoschilderij onderscheidt zich van een barokschilderij door de aanwezigheid van pastelkleuren. Eenvoudig gezegd was de barokschilderkunst meestal donker en zwaar: een stormachtige zee of een ingewikkeld bos. Later, in de rococoschilderkunst dat in Versailles hing, schijnt de zon door de bomen, wordt de hofkleding lichter en luchtiger, bloeien de bloemen, maken de libertijnen eindeloze romantische wandelingen. Het is het verlangen naar een eeuwige lente. Eén van een gevestigde orde der dingen. Een orde der dingen die, zoals we nu weten, wacht op omverwerping door de Franse revolutie. Vandaag de dag lijken pastelkleuren schrijnende herinneringen aan de denkfouten en verschrikkingen van de langzaam vervagende westerse moderniteit. Ze dragen een akelig gevoel van rust in zich. Een verstilde wereld, waarin de bevoorrechte mensheid kan genieten van de troostende wolk van wat ze vroeger schijnheilig "het einde van de geschiedenis" noemden.

4

Lappen (*Patches*) zijn elementen van zorg, van onderhoud, en historisch gedefinieerd als vrouwenarbeid. Maar Schweighofer repareert niet echt iets, integendeel, zij zet zorg kritisch in als sculpturale praktijk. Haar werken bestaan als een optelsom van momenten van zorg. Ze past iets aan dat niet kapot is. Ze naait zorgvuldig een zijden lapje - soms echte, soms kunstzijde - en dan nog één, en nog één, waardoor de sociaal bepaalde hiërarchieën tussen haar materialen vervagen. Ze reconstrueert in haar atelier de tijd dat ze met de vrouwen van haar familie aan zijden sjaals werkte en beleeft huiselijke momenten van collectieve emancipatie.

Soms komen lapjes tot leven. *The Patchwork Girl of Oz* is een roman geschreven door Frank Baum in 1913. In het kinderboek komt één van de personages uit de Tovenaar van Oz voor. De genealogie van het Patchwork meisje is vergelijkbaar met die van het monster van Mary Shelley's Frankenstein: gemaakt van vodden genaaid en gecreëerd door Dr. Pipt's vrouw Margolotte, wordt ook zij verkeerd begrepen en in de steek gelaten. Pas in een later verhaal krijgt ze een relatie met de bekendere vogelverschrikker, een personage dat net als het patchworkmeisje in elkaar is gezet met hout en stro en restjes stof.

5

Michaela Schweighofer woont in Brussel en Wenen. Wanneer ze in Brussel is, wandelt ze door de straten. Ze ziet de sporen van de verre koloniale landschappen die de stad gemaakt hebben tot wat ze is. De wijnranken van de Congo zijn geïmmobiliseerd in art-nouveau decoraties. De vergeelde ivoren snuisterijen worden tegen stof beschermd door de glazen ruiten van de kasten. Ze gaat een houten deur binnen, loopt verder, beklimt de trap, vindt een raam, en kijkt uit op de voormalige koninklijke paleizen, architectonische manifestaties van de nachtmerrie van de opgeleide blanke bourgeoisie die "naar het zuiden" afzakten, en dat nog steeds doen. Gevaarlijke reizen naar het land van overvloed waar regels en normativiteit, en sculpturale lijnen, kunnen worden gebogen. Muggen zuigen 's nachts de rationaliteit uit de lichamen van de reizigers.

"Doen alsof er geen persoon is die het verhaal schrijft, is zijn eigen soort oneerlijkheid."²

In een correct onderzoek mag men nooit iemand uitsluiten. Daarom sluit een goede detective, vooral in het begin van het onderzoek, zichzelf niet uit van de mogelijke verdachten. De detective onderzoekt altijd zichzelf. Michaela Schweighofer weet dat en brengt delen van haar biografische geschiedenis binnen in haar werk. De herinneringen aan haar familie in de Oostenrijkse provincie, de treinreizen die haar voor Weense barokke gebouwen brachten, de biologische tuinen en hun hoge palmbomen, het struinen door vlooiemarkten, de uren die ze doorbracht in het koude kunstenaarsatelier, voorovergebogen, voor een vervaagde zijden sjaal, of het lezen van een PDF op het heldere scherm van haar laptop.

Conclusie

In de tentoonstelling behouden materialen, dingen en fragmenten verschillende soorten energieën en wanneer ze worden samengevoegd, gebogen, opgerold, opgelapt, opgestapeld, ingelijst, verspreid, geassembleerd, onderhouden, vergeleken, gefixeerd, geschuurd, verbrand, uitgelijnd, geschikt, genaaid, opgevoerd, enz. krijgen ze onverwachte eigenschappen. Dit is een precies moment, een kort en begrensd bestaan van een deel van de werkelijkheid. Een hoek van de wereld die tijdelijk wordt gedefinieerd door een reeks keuzes die Michaela Schweighofer heeft gemaakt in haar jaren als beeldhouwer en als aandachtig waarnemer van interieurs en stedelijke landschappen. In de tentoonstelling is het mogelijk, als men goed kijkt, een glasheldere glimp op te vangen van enkele van de krachten die ons allen daarheen brachten.

Dit moment is, in tegenstelling tot wat men gewoonlijk denkt, nogal fragiel. Die kwetsbaarheid komt paradoxaal genoeg voort uit de kracht van de materialen waaruit de tentoonstelling is opgebouwd. Hoe sterker de materialen zijn, hoe fragieler hun materialisatie zal zijn. Dit lijkt misschien een contradictie, maar "... liefde en angst nemen samen toe met een bijna wiskundige precisie: hoe groter de liefde, hoe groter de angst."

- geschreven door Stefano Faoro

Michaela Schweighofer (1983) is een beeldend kunstenaar uit Oostenrijk, gevestigd in Brussel en Wenen. Ze heeft een onderzoeksgerichte benadering van beeldhouwkunst die vaak leidt tot een verdieping in handwerk en nieuwe technieken. Michaela is geïnteresseerd in sociopolitieke en feministische vraagstukken, die ze onderzoekt binnen haar praktijk en in verschillende samenwerkingsverbanden. Haar werk krijgt vorm in teksten, lezingen, sculpturen en sculpturale installaties. In 2020 publiceerde Forum Stadtpark haar boek *FROM THE PROP TO THE INSIDE*, een theoretisch-subjectieve bloemlezing waarin zij haar eigen praktijk bevraagt door teksten te schrijven en te verzamelen over het concept van de sculptuur als rekwisiet en het podium als installatie.

Ze studeerde Engels, Psychologie en Filosofie aan de Karl-Franzens-Universiteit in Graz en de Universit  VII in Parijs, evenals Video en Sculptuur aan de Academie voor Schone Kunsten in Wenen en de Universiteit voor Schone Kunsten (HFBK) in Hamburg. Ze heeft werk tentoongesteld en projecten gerealiseerd in *Neue Galerie*, Graz (AT), *Kunstverein Eisenstadt* (AT), *Pogo Bar, KW Institute of Art*, Berlijn (DE), *foundation*, Wenen (AT), *Skulpturinstitut*, Wenen (AT), *brut*, Wenen (AT), *Forum Stadtpark*, Graz (AT) *Gipsmuseum*, Graz (AT), *Galerie der HFBK*, Hamburg (DE) en *MUMOK*, Wenen (AT).

Stefano Faoro (1984) is een kunstenaar die in Duitsland en Itali  woont.

² Taffy Brodesser-Akner, *Fresh Air*, 2023